

к-ае

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В.Геруш
“ 25 ” _____ 2020 р.

**ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни**

«Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки»

Галузь знань _____ 22 Охорона здоров'я _____
(код і назва галузі знань)

Спеціальність _____ 221 «Стоматологія» _____
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь _____ молодший бакалавр _____
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання _____ 1 _____

Форма навчання _____ денна _____
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра _____ гігієни та екології _____
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри гігієни та екології «21» серпня 2020 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(Л. І. Власик)
(ініціали, прізвище)

Схвалено на методичній нараді кафедри фармакології «16» червня 2020 року (протокол № 12.1).

Завідувач кафедри

_____ (підпис)

(І. І. Заморський)
(ініціали, прізвище)

Схвалено предметною (цикловою) комісією з природничо-наукових дисциплін «26» серпня 2020 року (протокол № 1).

Голова предметної (циклової) комісії
з природничо-наукових дисциплін

_____ (підпис)

(К.П. Купчанко)
(ініціали, прізвище)

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	гігієни та екології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Візнюк Ірина Дмитрівна – асистент кафедри, без н/с vizn_irina@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/hygiene/
Веб-сайт кафедри	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/hygiene/
E-mail	hygiene@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Федьковича, 16
Контактний телефон	(0372) 57-09-77

Кафедра	фармакології
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Заморський Ігор Іванович – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, zamorskii@bsmu.edu.ua;
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/farmakologiyi/
Веб-сайт кафедри	http:// pharmacology.bsmu.edu.ua/
E-mail	pharmacology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Богомольця, 2
Контактний телефон	+38 (0372) 3-52-62

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	20
Практичні заняття	20
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Безпека життєдіяльності – комплексна система знань про захищеність життя і діяльності особистості, суспільства і життєвого середовища від небезпечних факторів природного і штучного характеру. Безпека життєдіяльності поєднує в собі пожежну безпеку, санітарно-епідеміологічне благополуччя, охорону здоров'я, екологічну та ядерну безпеку, попередження надзвичайних ситуацій, цивільний захист, безпеку руху, якість і безпеку продукції та послуг, безпеку споруд, будівель та інженерних мереж тощо. Вивчення навчальної дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» сприяють розвитку в стоматологів почуття відповідальності за стан хворих, виховують милосердя та любов до обраної професії.

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки» складається з двох змістових модулів: Безпека життєдіяльності та Основи біоетики та біобезпеки. Силабус складено на основі Стандарту МОН України та освітньо-професійної програми схваленої вченою радою Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» 24 травня 2018 року (протокол № 9).

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагиату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Основи охорони праці та охорона праці в галузі	Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки
Анатомія та фізіологія з елементами біомеханіки жувального апарату людини	Моделювання анатомічної форми зубів
Техніка виготовлення знімних протезів	
Техніка виготовлення незнімних протезів	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Мета формування усвідомленого підходу до питання особистої безпеки людини і безпеки людей, що її оточують, матеріальних і моральних цінностей; вмінні оцінювати потенційні небезпеки, визначати шлях надійного захисту від них; вивченні законів, принципів і правил регулювання професійної поведінки медичних працівників та дослідників, що сприяє безпеці використання нових медичних технологій і попереджає лікарів і вчених про неприпустимість нанесення шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому; формуванні поваги до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства; вмінні не тільки ідентифікувати та аналізувати конфліктні ситуації, що виникають на стику медицини, біології, філософії та юриспруденції, а й визначати конкретні шляхи їхнього розв'язання; вмінні заповнювати форму добровільно інформованої згоди пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення (форма № 003-6/o); вмінню керуватися новими етичними принципами (тобто ноетикою) та діяти на основі етичних міркувань (мотивів) для запобігання глобальної екологічної кризи, яка може прийняти катастрофічний і незворотний характер.

6.2. Завдання:

визначати основні принципи безпечної життєдіяльності людини; передбачати наслідки порушень валеологічних основ формування здорового способу життя та їх вплив на безпеку життєдіяльності людини; аналізувати й оцінювати небезпечні для життя людей їх здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів, керуватися ноетикою та діяти на основі етичних міркувань для запобігання глобальної екологічної кризи, яка може прийняти катастрофічний і незворотний характер.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. інтегральні: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі безпеки життєдіяльності, основ біоетики та біобезпеки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

7.2. загальні:

ЗК 12. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 23. Навики здійснення безпечної діяльності.

ЗК 25. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ.

ФК 12. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-протиепідемічного режиму.

ФК 13. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики стоматологічних захворювань та поліпшення здоров'я.

ФК14. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ФК19. Здатність оцінювати принципи здорового способу життя і дотримуватися основ санології в практичній діяльності.

8. спеціальні (фахові, предметні):

ПР312.Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації. Вміти застосовувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності. Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату. Нести відповідальність за своєчасне використання методів саморегуляції.

ПР3 23. Знання змісту інструкцій і положень, техніки безпеки та протипожежної безпеки під час здійснення професійної діяльності.

ПР325.Демонструвати здатність застосовувати етичні міркування по відношенню до колег, лікарів та пацієнтів.

ПРФ1. Уміння проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії згідно з нормативно-правовими, законодавчими актами України, наказами МОЗ України та матеріалами ВООЗ.

ПРФ12. Дотримання санітарно-протиепідемічного та дезінфекційного-стерилізаційного режимів в зуботехнічній лабораторії.

ПРФ13. Періодично проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення, з метою забезпечення стоматологічного здоров'я людей.

ПРФ14. Визначати та оцінювати фактори, які впливають на професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.

ПРФ19. Знання принципів основ санології та здорового способу життя.

9. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

8.1.Знати: методи оцінки негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення; заходи профілактики негативного впливу факторів навколишнього середовища на здоров'я населення; соціально-економічні та біологічні детермінанти, які впливають на здоров'я населення; принципи формування груп ризику, території ризику, часу та факторів ризику.

8.2. Вміти: оцінити стан навколишнього середовища та негативні фактори впливу на здоров'я населення; оцінювати зв'язок та вплив соціально-економічних та біологічних чинників на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції здоров'я; виявляти групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику.

8.3. Демонструвати: уміння розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту; виявляти групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику; проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки» відводиться 40 годин 1,3 кредити ЄКТС.

Змістовий модуль 1.БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності

Предмет «Безпека життєдіяльності. Основні завдання предмета. Аксиома про потенційну небезпеку. Класифікація небезпек.

Концепція ризику. Керування ризиком. Принципи визначення припустимого рівня негативних факторів стосовно здоров'я людини.

Принципи і методи забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Основи керування безпекою життєдіяльності. Системний аналіз безпеки життєдіяльності.

Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Тема 2. Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».

Людина, як біоенергетична система. Єдність біологічних систем організму людини. Фактори, що забезпечують здоров'я людини.

Функціональні системи організму людини в забезпеченні його безпеки життєдіяльності. Захисні функції організму людини.

Роль рецепторів і аналізаторів організму людини в оцінці факторів системи «людина – середовище існування». Закон Вебера-Фехнера.

Психологічні фактори, що визначають особисту безпеку людини. Психофізіологічний стан організму. Залежність стану організму від зовнішніх подразників. Раціональні режими праці і відпочинку.

Зовнішнє середовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.

Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішнього середовища людини. Фізичні негативні фактори. Негативні фактори енергетичного походження. Хімічні негативні фактори. Біологічні антропогенні негативні фактори. Психофізичні негативні фактори. Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини.

Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних факторів на безпеку та здоров'я людини.

Тема 3. Значення зовнішньогосередовища в системі «людина — зовнішнєсередовище».

Зовнішнєсередовище і середовище життєдіяльності людини. Класифікація і характеристики середовища життєдіяльності людини.

Класифікація і характеристика негативних факторів зовнішньогосередовища людини. Фізичні негативні фактори. Негативні фактори енергетичного походження.

Хімічні негативні фактори. Біологічні антропогенні негативні фактори. Психофізичні негативні фактори. Соціальні небезпеки. Методи і засоби захисту людини.

Особливості стану екологічної безпеки України. Комплексна оцінка ризику впливу антропогенних факторів на безпеку та здоров'я людини.

Тема 4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини.

Здоров'я людини як медико-біологічна та соціальна категорія. Духовний, психічний, фізичний, соціальний аспекти здоров'я людини.

Здоров'я і патологія. Валеологія та санологія, визначення, сутність і предмет їх вивчення. Показники індивідуального здоров'я людини. Фактори, що забезпечують стабільність здоров'я. Фактори ризику та групи ризику.

Поняття про спосіб життя, його особливості у сучасних умовах. Оздоровчі традиційні і нетрадиційні системи, методи оздоровлення. Способи загартування організму.

Механізм шкідливого впливу на організм людини алкоголю, тютюнопаління і наркотиків. Загроза особистій та суспільній життєдіяльності при їх вживанні. Методи боротьби із шкідливими звичками.

Тема 5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.

Вплив харчування на життєдіяльність людини. Вимоги до якості і безпеки харчових продуктів. Харчові добавки як можливі забруднювачі.

Наслідки забруднення харчових продуктів пестицидами. Стимулятори росту та інші хімічні речовини, що застосовуються в сільському господарстві. Генетично модифіковані продукти та їх небезпека для здоров'я людини. Радіонукліди у харчових продуктах. Харчування в умовах радіаційного забруднення.

Токсичні речовини у продуктах харчування: допустимі фонові залишки, максимально допустимий рівень залишків у харчових продуктах. Методика зменшення кількості речовин-забруднювачів у харчових продуктах.

Змістовий модуль 2. ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ

Тема 6. Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.

Предмет, завдання та принципи біомедичної етики. Поняття про ноетику. Етичні комітети, як гарант безпечності експертних інституцій. Нормативно-правова база, порядок роботи і склад центральних і локальних біоетичних комітетів.

Національні та міжнародні біоетичні нормативні документи, що регулюють морально-етичну, професійну та правову діяльність медичного персоналу і забезпечують права людини. Наказ МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р. з подальшими змінами.

Біоетичні основи професійної діяльності лікаря. Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом. Принципи конфіденційності та поінформованої згоди пацієнта, порядок його оформлення. Форма первинної облікової документації № 003-6/о "Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та неболання".

Тема 7. Біоетичні та правові аспекти наукових досліджень, біобезпека клінічних випробувань. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією.

Біомедична етика та біобезпека проведення клінічних випробувань лікарських препаратів та нових медичних технологій. Світові та національні нормативно-правові документи, що регламентують їх проведення. Порядок біоетичної експертизи матеріалів клінічних досліджень. Поняття про GCP та GPP. Біоетичні аспекти доклінічних досліджень.

Етичний погляд на використання тварин у наукових пошуках та навчальному процесі. Види та роль альтернативних технологій (математичне моделювання, комп'ютерні технології) у проведенні наукових досліджень. Біобезпека застосування лікарських засобів. Наказ МОЗ України № 944 від 14.12.2009 р.

Система фармакологічного нагляду в Україні. Біоетичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Медико-правові тенденції використання рекламної інформації в медицині та фармації.

Тема 8. Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми цінності життя, здоров'я та репродукції людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики.

Вартість життя та здоров'я людини. Гідність і недоторканість людського життя з моменту його запліднення до природної смерті. Біоетичні проблеми життя, вмирання, реанімації та смерті. Критерії смерті. Біоетичні аспекти самогубства та вбивства. Евтаназія, визначення, види та їх біоетична оцінка. Роль служби екстреної психологічної допомоги.

Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці. Парамедикаментозні побічні реакції.

Медико-етичні, соціальні, правові проблеми та біобезпека репродукції людини, контрацепція та природні методи планування сім'ї. Біоетичні проблеми планування сім'ї та використання донорського матеріалу в репродукції. Медико-етична та правова оцінка штучного абортів.

Тема 9. Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій, трансплантології. Медичні аспекти біоетики при психосоматичних розладах.

Основи біоетичної оцінки сучасних генетичних технологій. Біоетичні аспекти та біобезпека в хірургії, трансплантології, трансфузіології. Донорство органів, використання стовбурових клітин.

Біоетичні, правові, соціальні проблеми медичної генетики, генної інженерії і генної терапії, генетичних репродуктивних технологій. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.

Етичні, правові та соціальні аспекти і біобезпека пренатальної діагностики, та популяційних скринінгових досліджень. Біоетичні проблеми неонатології і педіатричної практики. Особливості проведення педіатричних клінічних досліджень.

Біомедична етика в профілактиці та лікуванні психосоматичної патології. Біоетичні проблеми алкоголізму, вживання наркотиків та куріння, паліативної медицини.

Тема 10. Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки.

Медико-етичні та правові проблеми та біобезпека профілактики, діагностики та лікування ВІЛ-інфікованих, осіб з туберкульозом, венеричними, інфекційними та іншими контагіозними хворобами.

Медико-етичні проблеми біотероризму, як найбільш небезпечного виду тероризму. Критерії потенційної небезпеки біологічних агентів. Категорії біологічних агентів за ступенем загрози для мирного населення.

Основи біологічної безпеки в Україні. Основні стратегічні принципи протидії біологічного тероризму та заходи захисту населення. Біобезпека та поводження з генетично модифікованими організмами.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				СРС	Інд роб.
	Усього	у тому числі				
		Аудиторні				
		Лекції	Практ. заняття	Семіна р. заняття		
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ 1. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ. ОСНОВИ БІОЕТИКИ ТА БІОБЕЗПЕКИ						
<i>Змістовий модуль 1 «Безпека життєдіяльності»</i>						
1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	4	2	2	-		
2. Людина в системі «людина – зовнішнє середовище».	4	2	2	-		
3. Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	4	2	2	-		
4. Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	4	2	2	-		
5. Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини.	4	2	2	-		
Разом за змістовим модулем 1	20	10	10	-		
<i>Змістовий модуль 2. «Основи біоетики та біобезпеки»</i>						
1. Біоетика в національній системі охорони здоров'я України.	14	2	2	-	10	
2. Біоетичні та правові аспекти наукових досліджень. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією.	14	2	2	-	10	

3. Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я та репродукції людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики.	14	2	2	-	10	
4. Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій, трансплантології. Медичні аспекти біоетики при психосоматичних розладах.	14	2	2	-	10	
5. Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки.	14	2	2	-	10	
Разом за змістовим модулем 2	70	10	10	-	50	
Усього годин	90	20	20	-	50	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1 «Безпека життєдіяльності»		10
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2
2.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
3.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
4.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	2
5.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини	2
Змістовий модуль 2 «Основи біоетики та біобезпеки»		10
6.	Принципи та правила біоетики. Біоетика в національній системі охорони здоров'я України. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією. Біоетичні та правові проблеми реклами в медицині	2
7.	Біоетичні та правові аспекти доклінічних, клінічних і постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні.	2
8.	Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я та реанімації людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики. Медико-етична і правова оцінка лікарської помилки та ятрогенії в клінічній практиці.	2
9.	Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних і репродуктивних технологій, трансплантології і трансфузіології. Медичні аспекти біоетики в перинатології, педіатрії та при психосоматичних розладах.	2
10.	Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки.	2

Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть годин
Змістовий модуль 1 «Безпека життєдіяльності»		10
1.	Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	2
2.	Людина в системі «людина – зовнішнє середовище». Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
3.	Значення зовнішнього середовища в системі «людина – зовнішнє середовище»	2
4.	Забезпечення безпеки життєдіяльності людини	2
5.	Безпека харчування як складова безпечної життєдіяльності людини	2
Змістовий модуль 2 «Основи біоетики та біобезпеки»		10
6.	Біоетика в національній системі охорони здоров'я України. Медико-етичні проблеми взаємодії медицини з фармацією.	2
7.	Біоетичні та правові аспекти доклінічних, клінічних і постмаркетингових досліджень. Система фармакологічного нагляду в Україні.	2
8.	Біоетичні, правові та медико-соціальні проблеми життя, здоров'я та репродукції людини. Проблема евтаназії та суїциду в контексті біоетики.	2
9.	Біоетичні, етико-правові та моральні принципи сучасних генно-інженерних технологій, трансплантології. Медичні аспекти біоетики в перинатології, педіатрії та при психосоматичних розладах.	2
10.	Біоетичні, медико-соціальні та психологічні засади медичної допомоги інфекційним хворим. Біотероризм як загроза національної біобезпеки. Принципи доказової медицини та їх біоетична оцінка.	2

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Підготовка до практичних занять (теоретична та опрацювання практичних навичок)	40
2	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану лекцій і практичних занять, підготовка рефератів та презентацій	50
Разом		90

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

1. Моделі стосунків між лікарем і пацієнтом в сучасній медицині
2. Біоетичні та правові проблеми співіснування “традиційної” (наукової) та “нетрадиційної” медицини.
3. Медико-етичні проблеми клонування людини і тварин.
4. Система фармаконагляду в Україні як основа для проведення постмаркетингових досліджень.
5. Біоетичні проблеми планування сім'ї (контрацепція та природні методи планування сім'ї).

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

НЕ ПЕРЕДБАЧЕНО

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Контроль успішності та якості підготовки студентів розподіляється на поточний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється на практичних заняттях у вигляді усного опитування, розв'язуванні ситуаційних задач, тестового контролю.

Підсумковий контроль підготовки студентів здійснюється після закінчення вивчення дисципліни у вигляді заліку.

Форми контролю і система оцінювання навчальної діяльності студентів розроблено відповідно до вимог галузевої програми з дисципліни, закону України «Про вищу освіту», наказів МОН України від 16.10.2009 № 943 «Про запровадження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи», «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської кредитної – трансферної системи організації навчального процесу» (лист МОЗ України від 15.04.2014 №08.01-47/10395).

Вивчення навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки» не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання студент отримує оцінку «*зараховано*», якщо він виконав всі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою з дисципліни, відвідав всі навчальні заняття – лекції, практичні заняття, визначені тематичним планом з відповідної дисципліни (при наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював), набрав загальну кількість балів при вивченні навчальної дисципліни *не меншу, ніж 120*.

Студент отримує оцінку «*не зараховано*», якщо студент має невідпрацьовані пропуски навчальних занять (практичних та лекцій) і кількість балів за поточний контроль менша ніж мінімальна.

Оцінка «зараховано» і «не зараховано» вноситься викладачем до залікової відомості (Форма № Н-5. 03-3), «Індивідуального навчального плану студента», «Журналу обліку відвідувань та успішності студентів» та «Залікової книжки».

Залікова відомість надається до деканату в день проведення заліку або наступного дня.

Студенту, який отримав оцінку «не зараховано» декан факультету видає направлення на ліквідацію академічної заборгованості з дисципліни.

Відпрацювання занять і підвищення балів студентами за направленням деканату повинно відбуватись в установленому порядку під час відпрацювань за графіком кафедри. Після відпрацювань пропущених занять деканат повинен видати студенту залікову відомість, в яку викладач вносить відмітку про складання заліку.

Отримання оцінки «зараховано» з семестрових дисциплін, викладання яких закінчується заліком, є обов'язковою умовою перевodu студента на наступний семестр (рік) навчання.

СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Кількість навчальних годин/кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	кількість	Конвертація у бали традиційних оцінок		Мінімальна кількість
							Т	Д	
							Традиційні оцінки		

			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3,0	3 (№№ 1-3)	10	20	15	12	0	-	120

Максимальна кількість балів (200 балів), яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5» – 20 балів × 10 тем=200.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент при вивченні дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3» – 12 балів ×10 тем = 120. Отримання мінімальної кількості балів (120) за модуль є обов'язковою умовою для виставлення оцінки «зараховано».

19.РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1.Базова

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб./О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін. за заг. ред. О.П. Яворовського.- К.: ВСВ «Медицина», 2015.-288с.
2. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник /Ю.Г.Масікевич, О.М.Жуковський, І.Д.Візнюк та ін. - Чернівці: Мед.університет, 2017. – 111 с.
3. [Бобирьов, В. М.](#) Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. / В.М. Бобирьов, О.М. Важничка, Т.О. Дев'яткіна. - Вінниця : Нова кн., 2012. - 246 с.
4. Луценко Р. В. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / Р.В.Луценко, Е.Г.Колот, В.М.Бобирьов; Українська медична стоматологічна академія. – Полтава: УМСА, 2015. – 175 с.
5. Мороз В.А. Основи біоетики та біобезпеки: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Мороз В.А., Пропіснова В.В.,Отрішко І.А., Шебеко С.К. - Х.: Золоті сторінки: НФаУ, 2013. – 126 с.

19.2. Додаткова

1. Безпека життєдіяльності: Підручник /В.Г.Цапко, Д.І.Мазоренко, Ю.С.Скобло, Л.М.Тіщенко; за ред. В.Г.Цапка. – К.: Знання, 2008. – 397 с.
2. [Вайнола, Р. Х.](#) Деонтологічна культура: навч.-метод. посіб. для студ. мед. та пед. вищ. навч. закл. / Р.Х. Вайнола, С.С. ; Вінниц. нац. мед. ун-т ім. М.І. Пирогова, Каф. суспіл. дисциплін. - Вінниця : ДП "ДКФ", 2010. - 56 с.
3. Гайченко В.А. Основи безпеки життєдіяльності людини: Навч. посібник /Гайченко В.А., Коваль Г.М., Буравльов Є.П. – К.:МАУП, 2006. – 440 с.
4. Желібо Є.П.Безпека життєдіяльності: Підручник / Желібо Є.П., Зацарний В.В.. – К.: Каравела, 2006. – 288 с.
5. Запорожан В.Н. Путь к ноетике / В.Н.Запорожан. –Одесса: Одесскиймедуниверситет, 2008. – 284 с.
6. Зеркалов Д.В. Безпекапраці в медичних закладах. Довідковийпосібник. — К.: Основа, 2011. — 695 с.
7. Москаленко В.Ф. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми / В.Ф.Москаленко, М.В.Попов. – Вінниця: Нова Книга, 2005. – 218 с.
8. Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників /[Н.М.Касевич, К.І.Шаповалта ін.]. – К.: Медицина, 2007. – 224 с.
9. Основыбиоетики и биобезопасности: учебник / Ковалева О.Н., Лесовой В.Н., Амбросова Т.Н., Смирнова В.И. –К.: Медицина, 2015. – 424 с.

19.3. Нормативно-правові акти

1. Конституція України із змінами, внесеними Законами України від 8 грудня 2004 року N 2222-IV, від 1 лютого 2011 року N 2952-VI, від 19 вересня 2013 року N 586-VII, від 21 лютого 2014 року N 742-VII
<http://www.president.gov.ua/documents/constitution>).
2. «Кодекс цивільного захисту України» (02.10.2012 № 5403-VI)<http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Закон України: Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів.- № 1103-V від 31 травня 2007 року, м. Київ /Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2007, №35, ст.484;(Із змінами, внесеними згідно із Законом № 1804-VI (1804-17) від 19.01.2010, ВВР, 2010, № 9, ст.90)/ zakon.rada.gov.ua
4. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” (Закон від18.01.2001 № 2245-III)<http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (Закон від24.02.1994 № 4004-XIIзі змінами 2015),
6. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційний захист» (08.02.1995 № 39/95-ВРзі змінами 2014),
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2001 № 790 “Програма профілактики ВІЛ-інфекції в Україні”.
8. Указ Президента України № 643/2001 “Національна програма боротьби із захворюваністю на туберкульоз”.
9. Наказ МОЗ України від 23.09.2009 р. №690 «Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики».
10. Наказ МОЗ України від 14.12.2009 р.№ 944 «Про затвердження Порядку проведення доклінічного вивчення лікарських засобів та експертизи матеріалів доклінічного вивчення лікарських засобів».
11. Рішення Ради національної безпеки і оборони України № 220/2009 від 06.04.2009 „Про біологічну безпеку України”

19.4. Інформаційні інтернет ресурси

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи <http://www.mns.gov.ua/>.
6. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
7. Біоетика<http://www.sham.com.ua>.
8. Основы биоэтики и биобезопасности: учебник (ВУЗ III—IV ур. а.) / Ковалева О.Н., Лесовой В.Н., Амбросова Т.Н., Смирнова В.И.
<http://www.medpublish.com.ua/>
9. Типове положення про комітет з біоетики та деонтології установи НАМН України.<http://www.amnu.gov.ua/>
10. Етичний кодекс лікаря України <http://www.umj.com.ua/>.
11. Про затвердження Порядку проведення клінічних випробувань лікарських засобів та експертизи матеріалів клінічних випробувань і Типового положення про комісії з питань етики<http://zakon.rada.gov.ua/>
12. Про затвердження Порядку проведення доклінічного вивчення лікарських засобів та експертизи матеріалів доклінічного вивчення лікарських засобів<http://zakon.rada.gov.ua>
13. <http://medulka.ru/filosofiya/vvedenie-v-bioetiku-uchebnoe-posobie>-Юдин Б.Г., Тищенко П.Д. Введение в биоэтику. Учебное пособие.

14. <http://www.medknigaservis.ru/bioetika-sergeyev.html> -Сергеев В.В. Биоэтика.
Учебное пособие.
15. Сервер дистанційного навчання БДМУ <http://moodle.bsmu.edu.ua>.

УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

Асистент Візнюк І.Д.